

**Underlag till
förskolerapport
2022**
Spånga-Tensta

Innehåll

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022.....	4
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	4
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens.....	4
Förbättringar av personalens arbetssituation.....	5
Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet	5
Svenska språket och flerspråkighet	7
Nationella minoritetsspråk.....	8
Barn i behov av extraordinärt stöd	8

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

Andelen legitimerade förskollärare i nämndens förskolor är 38,7 procent per 15 oktober och andelen varierar mellan 35,6-42 procent i de olika enheterna. Samtliga barngrupper har legitimerad förskollärare som leder undervisningen. Barnen är indelade i mindre grupper under delar av dagen och en god planering gör att alla barn kontinuerligt möter förskollärare i undervisningssituationer. För att organisera förskollärares undervisningsuppdrag fortsätter arbetet med fördjupa förståelsen kring begreppen utbildning, undervisning och undervisande förhållningssätt, samt möjlig gränsdragning mellan dessa. Det finns ett behov av att mer strukturerat arbeta med tjänstefördelning, inom och mellan förskolor och enheter, för att säkerställa kompetensförsörjning utifrån behov som uppstår i verksamheten.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Inventering av stadsdelsnämndsområdets behov av att höja personalens kompetens i svenska språket har lett till utbildning i yrkessvenska för personal. Utbildningen sker i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och genomförs av SFI Järva. Trepårtssamtal sker mellan lärare på SFI, deltagare och deras chefer. Uppföljning sker även genom regelbundna avstämningar inom avdelning förskolas ledningsgrupp samt mellan avdelningschef och utvecklingsstrateg inom avdelning förskola tillsammans med rektorer SFI Järva. Vid terminsslut summerar SFI Järva progressionen hos deltagarna på gruppnivå vilket tillsammans med rektorernas sammanlagda bedömning utifrån trepartssamtal ligger till grund för utvärderingen.

Utvärderingen som gjordes våren 2022 visar att flertalet deltagare har ökat sin kompetens i svenska språket, i både tal och i skrift, samt upplever en ökad trygghet i att kommunicera på svenska. Samtidigt visade utvärderingen på ett fortsatt kompetensutvecklingsbehov hos några av deltagarna. Fortbildning i yrkessvenska fortsätter därför under läsåret 2022–2023 och kommer att inkludera ytterligare medarbetare som har behov av att ta del av kompetensutvecklingsinsatsen.

Utifrån utvärderingen har upplägget för utbildningen utvecklats och förändrats något. Både en grund- och en fortsättningsgrupp pågår under hela läsåret och undervisningen kopplas mer aktivt till

deltagarnas aktuella kontext exempelvis pågående projekt och aktuell litteratur.

Arbetsgivarens möjligheter att fullt ut kompetensutveckla medarbetarna till ökade kunskaper i svenska språket är begränsade. Utöver pågående kompetensutvecklingsinsatser, för att öka medarbetarnas kompetens i svenska språket, behöver andra insatser göras. Arbetsplatsen behöver exempelvis ses i förhållande till sin kontext och vilka förutsättningar och utmaningar som finns för att möjliggöra språkutvecklande arbetsplatser.

Förbättringar av personalens arbetssituation

Utifrån resultatet av medarbetarenkäten, det fortlöpande utvecklingsarbetet och den låga personalomsättningen är den övergripande analysen att personalen uppfattar sin arbetssituation mer positiv än vad som framkommit i forskningsstudien. Årets medarbetarenkät har en hög svarsfrekvens och avdelning förskola har ett AMI på 87, jämfört med AMI 85 år 2021 och AMI 84 år 2020. Det förekommer vissa skillnader i resultatet inom enheter, vilket analyseras vidare och åtgärdas på enhetsnivå.

Kvalitetsdialoger som förvaltningen har genomfört med enheternas ledningsgrupper, och analyser av dessa, visar att förskollärarna generellt har ett pedagogiskt ledarskap och en handledande roll gentemot barnskötarna. Det framkommer att när detta ansvar är tydligt förankrat i organisationen och respektive arbetslag finns en högre nöjdhet och uppdraget känns mer meningsfullt.

I utvecklingen av en arbetsplatskultur med ett ökat uppdragsfokus är det fortsatt angeläget att arbeta med tydliggörande av roller och ansvar och arbetslagets gemensamma ansvar och arbete, som syftar till att utveckla utbildningen för barnen. En tydlig organisation med stödstrukturer har visat sig vara ett framgångsrikt arbetssätt. För att gynna såväl barnens utveckling som medarbetarnas arbetssituation behöver tjänstefördelning, utifrån resultat av det systematiska kvalitetsarbetet, ske.

Kvalitetsdialogerna har även visat att nämnden och enheterna behöver begränsa antalet pågående utvecklingsprocesser för att möjliggöra kontinuitet och fördjupning.

Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet

Arbetet med att inventera barn som har rätt till förskola men inte är inskrivna i förskolan har fortsatt 2022. Variationen på andel inskrivna barn (2–5 år) är 87,1 procent till 100 procent i stadsdelsområdets olika stadsdelar och den uppsökande verksamheten är fokuserad till de områden som har lägst inskrivningsgrad. Avdelning förskola fick, i samverkan med utbildningsförvaltningen och i samråd med dataskyddsombudet,

under en kort period tillgång till att se skolplaceringar i BER. Om äldre syskon, i familjer med barn i både förskole- och skolålder, har en skolplacering eller inte har bidragit till bedömningen om familjen förmodas finnas i stadsdelsområdet.

Inbjudan till informationsmöte om förskola, som genomförs på nämndens introduktionsförskola, skickades därefter till familjer med barn i förskoleålder som förmodades finnas i området och utskicket följdes upp med telefonsamtal. Förutom specifika brevutskick finns information om dessa informationsmöten även på introduktionsförskolan och övriga öppna förskolor. På informationsmötet lyfts förskolans betydelse för barns utveckling och lärande fram. Särskilt fokus är språkutveckling som förutsättning för fortsatt lärande i skolan. Möten pågick under vårterminen och har fortsatt under höstterminen.

I Spånga-Tensta stadsdelsnämnd finns en samhällslots som arbetar med uppsökande verksamhet i lokalsamhället. Samhällsloten informerar bland annat om öppna förskolorna och förskolornas verksamheter.

I kontakt med nämndens öppna förskolor har vårdnadshavare uppgett olika skäl till att de valt bort förskola. Nämnden behöver öka kunskapen om bakomliggande orsaker till de skäl som vårdnadshavare framför i syfte att verka för fler barn i förskolan. Flera vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan har liten eller ingen kunskap om svensk förskola. En av nämndens förskoleenheter är samarbetspart till introduktionsförskolan i arbetet med att öka vårdnadshavares kunskap om svensk förskola. Tillsammans med nämndens samhällslots eller STIS-samordnare (stärkt tidigt stöd i samverkan) har vårdnadshavare besökt dessa förskolor för att få information och ställa frågor till förskolans personal.

I arbetet med att öka inskrivningsgraden, i de stadsdelar där inskrivningsgraden är lägst, har nämndens verksamheter kommit i kontakt med familjer vars barn inte har rätt till förskola enligt gällande lagstiftning. Denna målgrupp kommer ej heller omfattas av den nya lagen för *Förskola för fler barn*.

Insatserna har lett till att vårdnadshavare till 13 barn ansökt om förskoleplats hittills i år.

I arbetet med inventeringen av barn som har rätt till förskola har det framkommit att det finns en stor rörlighet inom delar av stadsdelsområdets befolkning. Det förekommer att barn som är folkbokförda i stadsdelsområdet inte bor i området och barn som bor i området inte är folkbokförda där. Det påverkar tillförlitligheten i folkbokföringsunderlaget och nämndens möjligheter att nå och erbjuda plats till de barn som är i förskoleåldern. Fördjupad uppföljning och utvärdering av arbetssätt för ökad inskrivningsgrad kommer att analyseras vidare då årligt resultat av inskrivningsgraden redovisas.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser behov av att öka barnens närvaro i förskolan för att säkerställa att så många barn som möjligt tar del av utbildningen. Som ett led i detta arbete planerades uppföljning av frånvaro vid två mätperioder under året. Resultatet från den första mätperioden visade att det krävs ett fördjupat förarbete för att exempelvis säkerställa likvärdighet i mätmetoder inför en sådan mätning, varför den andra perioden ställdes in. En ny handlingsplan för fler barn i förskola tas fram för 2023.

Svenska språket och flerspråkighet

Samtliga enheter är involverade i kompetensutvecklingsinsatser och arbetar utifrån handledningen för språkutvecklande arbetssätt i Spånga-Tensta. Stadsdelsnämndens *Handlingsplan för språkutvecklande insatser 2020–2022* har följts upp genom en enkät som besvarats arbetslagsvis. Resultatet visar exempelvis vilka insatser som varit tongivande i det språkutvecklande arbetet och hur många som tagit del av fortbildningar. Analys av enkätsvaren kommer, tillsammans med sammanfattning av de kvalitetsdialoger som genomförts med samtliga enheter, att ligga till grund för kommande insatser och framskrivning av gemensamma arbetssätt från och med 2023.

Utöver uppföljning av *Handlingsplan för språkutvecklande insatser 2020–2022* följs det språkutvecklande arbetet upp genom nämndmål och enhetsmål i årets verksamhetsplan. Samtliga enheter har god måluppfyllelse och Skolverkets *Läsllyftet* skrivs fram som framgångsfaktor i arbetet. Metoder och arbetssätt som ingått i *Läsllyftet* har kommit att implementeras i vardagsarbetet på förskolorna. Samtliga enheter har genom planering och organisering av mötestid kunnat delta i fortbildningen för språkutvecklande arbete som erbjöds genom *Förskolesummit*. Innehållet i *Förskolesummit* har bekräftat kunskaper och arbetssätt men också lett till vidareutveckling av arbetssätt och metoder.

I stadsdelsområdet finns flera områden med hög andel flerspråkiga barn och arbetet med barns typiska språkutveckling, andraspråksinlärning och flerspråkighet är fortsatt gemensamt fokusområde för stadsdelsområdets förskolor. För att säkerställa att medarbetarna har kunskaper i andraspråksinlärning och flerspråkighet genomför stadsdelsnämnden årligen flerspråkighetsutbildning för barnskötare och förskollärare.

För att stärka likvärdigheten i arbetet med barns språkutveckling arbetas en gemensam struktur för uppföljning och dokumentation av det enskilda barnets utveckling och lärande fram.

I samverkan för övergång mellan förskola och skola har kommunala skolor inom stadsdelsområdet delat med sig av det övergripande resultatet från kartläggningsverktyget *Hitta språket* för respektive skola och den analys som gjorts av arbetet. Lärare i de båda skolformerna har fört kollegial dialog kring barns språkutveckling

med syfte att skapa goda förutsättningar för barnens övergång från förskolan till skolan. Analys av arbetet visar att förskolan skulle gynnas av att mer systematiskt bedöma undervisningskvaliteten medan barnen ännu är kvar i förskolan. Stadsdelsförvaltningen har därför påbörjat en process för att ta fram bedömningsunderlag för undervisningsförbättring som täcker språkets olika delar såsom pragmatik, semantik, expressivitet och metaspråkighet.

Nationella minoritetsspråk

Vid inskrivning i förskolekön samt vid introduktionssamtal på respektive förskola informeras vårdnadshavare om rätten till undervisning på stadens förvaltningsområdesspråk; finska, meänkieli och samiska samt stöd i att utveckla övriga minoritetsspråk; romani chib och jiddish. Nämndens förskolor bevakar de nationella minoriteternas rättigheter och romsk inkludering genom att genomföra språkinventeringar i barngrupperna. Efter varje inventering uppdateras information på stadens hemsida om vilka förskolor som har utbildning och undervisning, helt eller delvis, på nationellt minoritetsspråk. Vid språksamtal, som genomförs tillsammans med de familjer som introduceras under läsåret, genomförs en språkkartläggning för att säkerställa att barnen erbjuds det stöd de har rätt till. Ingen efterfrågan av förskola helt eller delvis på nationellt minoritetsspråk har framkommit hittills under 2022.

Barn i behov av extraordinärt stöd

Nämndens förskolor har gemensamma underlag för kartläggning, handlingsplan, ansökan av verksamhetsstöd och uppföljning. Under 2022 har en arbetsgrupp påbörjat arbetet med att vidareutveckla det strukturella och organisatoriska arbetet för alla barns rätt till stöd. För att utveckla mer likvärdiga bedömningsgrunder arbetas gemensamma utgångspunkter och arbetssätt fram och under året har fokus varit på tillgängliga lärmiljöer.

För att ta del av andras erfarenheter inom området har studiebesök och samtal med andra kommuner genomförts. Detta har lett till ökad kunskap och vidareutveckling inom området barnhälsa.

Det enskilda stödet följs upp på barnhälsomöten tre gånger per år av rektor och samordnare för barn i behov av särskilt stöd. Under 2022 har det finansiella stödet främst använts till personalkostnader och specifika material för att säkerställa enskilda barns behov.